

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ ความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการศัตรูข้าวโดยวิธีผสมผสานของเกษตรกรในเขตกรุงเทพมหานคร

ชื่อผู้เขียน นายต่อพงศ์ จันทร์พวง

วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ :

อาจารย์ ไร่ไพพรรณ อภิชาติพงษ์ชัย	ประธานกรรมการ
รองศาสตราจารย์ กฐิน ศรีมงคล	กรรมการ
อาจารย์ ดร. จิราพร ตยติวุฒิกุล	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์คุณฤณี ณ ลำปาง	กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการศัตรูข้าวโดยวิธีผสมผสานของเกษตรกรภายในเขตกรุงเทพมหานครและเพื่อศึกษาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการศัตรูข้าวโดยวิธีผสมผสาน ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ เกษตรกรผู้ปลูกข้าวที่ผ่านการฝึกอบรมการป้องกันและกำจัดศัตรูข้าวโดยวิธีผสมผสานจำนวน 80 ราย รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ และวิเคราะห์ผลทางสถิติโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าทดสอบไคสแควร์(Chi-square Test)

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรที่ศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 47.9 ปี ส่วนมากมีการศึกษาดำรงหรือเทียบเท่ากับชั้นประถมศึกษา ประสพการณ์ในการทำนาปลูกข้าวเฉลี่ย 31.1 ปี ขนาดของพื้นที่ทำนาปลูกข้าวเฉลี่ย 39.78 ไร่ ใช้แรงงานเฉลี่ย 7.17 คน ใช้เงินทุนเฉลี่ย 52,275 บาท ต่อหนึ่งฤดูการปลูกข้าว รายได้จากการขายข้าวเฉลี่ย 130,262.5 บาทต่อหนึ่งฤดูการปลูกข้าว เกษตรกรส่วนใหญ่เช่าพื้นที่ทำการปลูกข้าว มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่เฉลี่ย 1.88 ครั้งต่อเดือน ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการป้องกันและกำจัดศัตรูข้าวโดยวิธีผสมผสานตั้งแต่เริ่มโครงการมาเฉลี่ย 5.8 ครั้ง และได้รับข้อมูลข่าวสารทางการเกษตรเฉลี่ย 2.23 แหล่ง

จากผลการศึกษาเกี่ยวกับความรู้และการปฏิบัติพบว่า เกษตรกรตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 85 มีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและกำจัดศัตรูข้าวโดยวิธีผสมผสานอยู่ในระดับดี และส่วนใหญ่ร้อยละ 72.5 มีการปฏิบัติการป้องกันและกำจัดศัตรูข้าวโดยวิธีผสมผสานอยู่ในระดับต่ำ

ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และการปฏิบัติของเกษตรกรกับลักษณะพื้นฐานของเกษตรกรพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรู้ของเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ระดับการศึกษา และประสบการณ์รับการฝึกอบรม ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติของเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ระดับการศึกษา แรงงานในการปลูกข้าว สภาพการถือครองที่ดินและการรับข้อมูลข่าวสารทางการเกษตร

ปัญหาด้านการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการศัตรูข้าวโดยวิธีผสมผสาน ได้แก่ วิธีการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม เช่น วิธีทางกายภาพและวิธีกลเพราะไม่คุ้มค่ากับการลงทุน ในด้านความรู้นั้นเกษตรกรต้องการให้มีการอบรมเพื่อเป็นการทบทวนความรู้และรับทราบวิทยาการใหม่ๆเกี่ยวกับเทคนิคการป้องกันและกำจัดศัตรูข้าวโดยวิธีผสมผสาน

Independent Study Title Farmers' Knowledge and Practices on Integrated Pest Management of Rice in Bangkok

Author Mr.Tophong Janphuang

M.S. (Agriculture) Agricultural Extension

Examining Committee :

Lecturer Rampaipan Apichatpongchai	Chairman
Assoc.Prof. Katin Srimongkol	Member
Lecturer Dr.Jiraporn Tayutivutikul	Member
Asst.Prof .Dusdee Nalampang	Member

Abstract

The objectives of this study aimed to investigate knowledge and practices of farmers on integrated pest management of rice as well as to explore the problems and obstacles. The studied samples were 80 farmers who had ever attended training course on integrated pest management of rice. Data were collected by using questionnaires and was analyzed in terms of percentage, arithmetic mean, maximum and minimum values, standard deviation and Chi-square test.

The research finding showed that most of sample population were male with an average age of 47.9 years and had primary school education or lower. They experienced on rice planting more than 31.1 years with the average farm area of 39.78 rai. An average labor was 7.17 persons with an average farm income 130,262.5 Bath per season of growing. Most of farmers rent paddy field. They contacted with the extension workers 1.88 time per month in average. They attended course training about integrated pest management of rice 5.8 times since the course established. They obtained agricultural information about 2.23 sources in average.

Although the majority of farmers (85 percent) had knowledge of integrated pest management on rice at good level, almost three-fourth of them (72.5 percent) had practiced on integrated pest management of rice at low level.

From hypothesis testing, it was found that their knowledge on integrated pest management of rice were related to educational level and training experience at 0.05 level of significance. On the other hand, their practices on integrated pest management of rice were related to educational level, labor in farming, farm holding and the receiving of information at 0.05 level of significance.

The problem of practicing integrated pest management of rice were the improper methods of the practice i.e., mechanical control and physical control, because of high investment. Farmers' need is training on integrated pest management on rice continuously in order to refresh their knowledge.